

امکان‌سنجی استناد به تئوری تعدیل در حقوق ایران به عنوان راهکاری در تعذر قراردادی - روش‌نعلی شکاری، سید مصطفی میلانی
حمایت کیفری از حقوق نسل‌های آینده در اسناد بین‌المللی - عادل ساریخانی، مصطفی کرمی پور
تحلیل حق نظارت مردم بر حکومت از دیدگاه علی (علیه السلام) با نگاهی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران - ابراهیم موسی زاده،
محمد صالحی

تاملاتی در تشریح قسامه با توجه به علوم جرم‌یابی - محمدعلی حاجی ده‌آبادی، روح‌الله شمشیری
بازخوانش تعاملات (برخی گروه‌های مذهبی و بازیگران نظام بین‌الملل) حوزه تروریسم به عنوان وسیله دستیابی به منافع ملی با
تاکید بر مسئولیت‌های حقوقی در کشورهای اسلامی - سید محمدرضا موسوی فرد، حمیدرضا نوروزیان، عارفه کردی نسب،
نقیسه طوسی، آیدا قاسم زاده

اصل منع اعاده پناهندگان از منظر اسناد حقوق بشری با تأکید بر پناه‌جویان زیست‌محیطی - مهناز خرسندی، عسکر جلالیان
خطرات اولویت یافتن مسائل مادی در مشاغل حقوقی - محمد ستایش‌پور، مریم فرجی ترک
احکام و آثار اذن در نظام حقوقی ایران و فرانسه - حسن نجارها
مقایسه رکن مادی جرم کلاهبرداری رایانه‌ای با سنتی - علی پایدارفرد، جواد نادری عوج بغزی، احمدرضا امتحانی
مبانی نظری حاکم بر کنترل تسلیحات نظامی با تأکید بر مواضع متعارض سازمان ملل متحد و سازمان تجارت جهانی در خصوص تجارت
تسلیحات نظامی متعارف - پوریا ابراهیم زاده، سمیه رحمانیان

کودک و کودکی از منظر فلسفه و ادبیات - مریم شعبان
اعتبار امر مختوم در دعاوی مدنی و کیفری - امیر محمدی، محمدمهدی حیدری، سهیلا مرادی قلعه
جایگاه شعب تخصصی کوزوو در نظام عدالت کیفری جهانی - مصطفی فضائلی، آرش ملک
جرم‌انگاری اظهار خلاف واقع مطلع در حقوق ایران - سعید اسدزاده، فاطمه احدی، مجتبی کنجوری
اقدامات شرکت‌های خارجی بابت استفاده عراق از تسلیحات شیمیایی در دفاع مقدس از منظر حقوق مسئولیت بین‌المللی -
محمد ستایش‌پور، پرینان شفانی

مروری جامعه‌شناختی و جرم‌شناختی نسبت به پدیده روسپیگری در نظام بین‌الملل و ایران با تأکید بر آموزه‌های جرم‌شناسی
اسلامی - سید محمدرضا موسوی فرد، اسد اخضری فرد، علی مردان احمدی
تعامل پلیس با نهادهای پیشگیری از جرم - مینا مومنی، سید مهدی احمدی موسوی
حقوق کودکان مهاجر در اسناد ملی و بین‌المللی - رضا خواجه نورالدینی، سیده پریسا میرابی
صلاحیت واقعی قوانین کیفری از منظر حقوق اسلام - مصطفی کرمی پور، مونا رجب زاده باغی
بررسی تغییر از جرائم خیابانی به جرائم سایبری در آغاز همه‌گیری کووید-۱۹ - رویکردی به نظریه فعالیت‌های روزانه - مریم کمائی
جایگاه مأمورین امنیتی انگلستان در کشف جرایم - زهرا وهبی، آرش رزمی

استقلال قضات در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران در پرتو آموزه‌های دین‌مبین اسلام - محمد ستایش‌پور، فاطمه زهرا آسیان
شرایط قانونی و ابعاد حقوقی و کیفری مالکیت فکری در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران - سمیه زیلابی، صادق فتیلی، ابراهیم مقدم
امکان‌سنجی تحقق ایده جرم‌انگاری (جرم مسئولیت مدنی مدیران) از تئوری تا عمل بر اساس رویکردهای مدل مسئولیت کیفری
قانون اقدام راهبردی لغو تحریم‌ها - سید محمدرضا موسوی فرد، حمیدرضا نوروزیان، نقیسه دهرویه، محمدرسول انصاری نیا،
ندا حقیقی

ارزیابی فقهی-حقوقی تعدد واقعی در حدود، قصاص و دیات - علی محمدی جورکویه، احمدرضا امتحانی، جواد نادری عوج بغزی
جایگاه و نقش مردم در استقرار و استمرار نظام امت و امامت در پرتو آراء شهید بهشتی - محمدصادق داریوند
میانجیگری، نظام عدالت مشارکتی، نسل سوم نظام عدالت کیفری و حقوق اطراف دعوا - صادق فتیلی، محمد فتیلی، ابراهیم مقدم

The Police's Interaction with the Crime Prevention Institutions

تعامل پلیس با نهادهای پیشگیری از جرم

Mina Momeni

Master of Private Law, Islamic Azad University, Tehran
Research Sciences Branch, Tehran, Iran

مینا مومنی

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، کرمان، ایران (نویسنده مسئول)

momimina853@gmail.com

Sayed Mahdi Ahmadi Musavi

Assistant Professor, Islamic Azad University, Tehran Research
Sciences Branch, Tehran, Iran

سید مهدی احمدی موسوی

استادیار گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رفسنجان، رفسنجان، ایران

mousavi.ahmadi@gmail.com

Abstract

The police is a security-disciplinary organization commissioned to the crime prevention in all the countries, including Iran. In the position of duties, the police performs actions that are directly or indirectly effective in preventing crimes. Accordingly, in this research has been conducted based on a descriptive-analytical method and uses library resources to investigate the interaction between the police and the crime-prevention institutions. This research paper explores Article 156 of the constitution and the experts' and jurists' perspectives in this regard. Then, the police's crime prevention strategies, including society-oriented strategies, problem-solving strategies, zero flexibility strategies, crime-prone hours and spots monitoring strategies and information and communication technology application strategies, will be examined concerning crime prevention. The investigations have shown that the police should consider the preventive considerations and observance of human rights regulations. Because this Institution, where it seeks to educate the basic values and norms of the society to the citizens, should observe it more than any other institution. The creation of the citizens-assisting counseling committees in the police and constabulary offices along the cities or neighborhoods can contribute to the resolution of the issues stemming from the criminality by such interventions as criminality curbing and locality-centered prevention so that the police can be helped in its prevention or monitoring of the criminality in cooperation with such other institutions as family and society.

Keywords: Crime Prevention, the police's Strategies, Urban Security.

چکیده

پلیس سازمان امنیتی- انتظامی است که در تمام کشورها، از جمله، وظیفه پیشگیری از جرائم را بر عهده دارد. در مقام وظایف، پلیس، اقداماتی را انجام می‌دهد که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در پیشگیری از جرائم مؤثر است. بر این اساس در این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای به بررسی تعامل پلیس با نهادهای پیشگیری از جرم پرداخته شد. در این پژوهش به بررسی اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی و رویکرد خبرگان و رویکرد حقوقدانان در این خصوص پرداخته شده، سپس، راهبردهای نیروی انتظامی و پیشگیری از جرم، شامل راهبردهای جامعه‌محوری، راهبرد حل مسئله، راهبرد انعطاف صفر، راهبرد تمرکز بر نقاط و ساعات پر جرم و راهبرد استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در امر پیشگیری مورد بررسی قرار گرفت. بررسی‌ها نشان داد پلیس باید ملاحظات پیشگیرانه را همراه با رعایت موازین حقوق بشری مدنظر قرار دهد، زیرا این نهاد آن جا که به دنبال آموزش ارزش‌ها و هنجارهای اساسی جوامع به شهروندان است، باید بیش از هر نهاد دیگری آن را رعایت کند. ایجاد کمیته‌های مشورتی شهروندان در ادارات پلیس یا کلانتری‌ها در سطح شهر یا محله، به حل و فصل مسائل ناشی از بزهکاری از جمله مهار بزهکاری و پیشگیری متناسب با محل پلیس را در امر پیشگیری و پایش بزهکاری در تعامل با نهادهای جامعه و خانواده یاری خواهند داد.
واژگان کلیدی: پیشگیری از جرم، راهبردهای نیروی انتظامی، امنیت شهری.

Received: 2022/06/25 - Review: 2022/09/19 - Accepted: 2022/10/21

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۴/۰۴ - بازنگری مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۲۸ - پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۷/۲۹

ارجاع:

مومنی، مینا؛ احمدی موسوی، سید مهدی؛ (۱۴۰۱)، تعامل پلیس با نهادهای پیشگیری از جرم، تمدن حقوقی، شماره ۱۲.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

مقدمه

نیروی انتظامی به عنوان بخش مهمی از نظام سیاسی کشور، وظیفه خطیر تأمین امنیت داخلی را بر عهده دارد. یکی از وظایف پلیس پیشگیری از وقوع جرم است. به نظر می‌رسد نیروی انتظامی در حال حاضر یک نیروی عمومی است و هم‌زمان هم کار اداری می‌کند و هم ضابط قضایی است، لذا از نظر تخصصی نمی‌تواند در تأمین امنیت کاملاً موفق باشد (ام هس ۱۳۸۲) و این ظاهراً از غفلت مقنن بوده که به اشتباه در قانون تشکیل نیروی انتظامی وظایفی مانند مبارزه با منکرات و فساد یا پیشگیری از وقوع جرم را به عنوان ضابط قوه قضاییه بر مأموران نیروی انتظامی محول می‌کند (نجفی توانا، ۱۳۹۳، ۱۱۶).

بر این اساس پیشگیری از جرم در ایران با مسائل بسیاری روبه‌روست که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به نبود سیاستی هماهنگ و جامع در زمینه پیشگیری از جرم؛ فعالیت‌های متعدد و پراکنده و بی‌هدف، نبود همکاری میان دستگاه‌های مسئول در امر پیشگیری از جرم، مواضع و دیدگاه‌های متفاوت و گاه متناقض سازمان‌های مسئول در امر پیشگیری از جرم، مشارکت ضعیف مردم و سازمان‌های غیردولتی، به دلیل فراهم‌نبودن زمینه مشارکت، مبتنی‌نبودن پاسخ‌ها و اقدام‌ها بر مطالعه و تطبیق، ضعف مطالعات میدانی (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳، ۳۶) توسل گسترده به پاسخ‌های واکنشی، مقطعی و شبه کیفری؛ سرمایه‌گذاری محدود؛ استفاده نکردن از کارشناسان و متخصصان پیشگیری در خصوص انجام اقدام‌های پیشگیرانه، نظام ناکارآمد آمار جنایی و وجود آمارهای متناقض، غیرعلمی و غیر معتبر اشاره کرد (طاهایی، ۱۳۸۱، ۲۶).

در قانون پیشگیری از جرم مصوب ۱۳۹۴، با آوردن صفت یا قید، انتظامی، قضایی و اجرایی بعد از پیشگیری، تکلیف قوه مجریه و قضاییه در رابطه با پیشگیری را روشن و مشخص کرده‌اند. در قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۹۴ در واقع چهار نهاد و یا چهار رکن پیش‌بینی شده است: شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم و سه کمیسیون تخصصی. به نظر می‌رسد این گروه‌ها بازوهای مطالعات و اجرایی این شورا باشند: کمیسیون تخصصی پیگیری اجتماعی، کمیسیون تخصصی پیشگیری انتظامی و کمیسیون تخصصی پیشگیری قضایی. در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها هم به ترتیب شورای استانی پیشگیری از وقوع جرم و شورای شهرستانی پیشگیری از وقوع جرم در نظر گرفته شده است. در ماده ۸ دقیقاً بحث پیشگیری انتظامی و تشکیل کمیسیون پیشگیری انتظامی آمده است. این ماده چنین معنایی را القاء می‌کند که نیروی انتظامی فقط وظایف واکنشی در قبال جرم ندارد، فقط ضابط قضایی نیست، بلکه وظایف پیشگیری که جنبه کنشی دارد را نیز بر عهده خواهد داشت.

نیروی انتظامی نیز همانند بسیاری از پلیس‌های پیشرفته جهان، انجام مداخلات پیشگیرانه برای مبارزه با جرم و ناامنی را در اولویت کاری خود قرار داده و حتی سال ۱۳۸۷ از سوی فرماندهی نیروی انتظامی به‌عنوان سال پیشگیری از جرم نام‌گذاری شده است. موفقیت سازمان پلیس در تحقق پیشگیری انتظامی از جرم مستلزم عوامل متعددی است که یکی از آن‌ها وجود راهبردهای روشن و دقیق پیشگیری از جرم است. نیروی انتظامی از راهبردهای متعدد استفاده می‌کند به‌نحوی که در یک محله یا یک شهر ممکن است به طور هم‌زمان از چند راهبرد استفاده شود. برخی از راهبردهای نیروی انتظامی برای پیشگیری از جرم درون‌سازمانی و برخی دیگر، برون‌سازمانی هستند. از راهبردهای درون‌سازمانی می‌توان به رویکردهایی مانند انجام اصلاحات سازمانی و تمرکززدایی از اقدامات پیشگیرانه، ارتقای آموزش و آگاه‌سازی کارکنان، تدوین اخلاق حرفه‌ای پلیس، تقویت نظارت سازمان بر کارکنان به منظور کسب اعتماد عمومی و اقدامات دیگری از این دست اشاره کرد (قاسمی، ۱۳۷۴، ۹۹).

در این پژوهش به بررسی اصل یکصد و پنجاه و ششم^۱ قانون اساسی و رویکرد خبرگان و رویکرد حقوقدانان در این خصوص پرداخته شده، سپس، راهبردهای نیروی انتظامی و پیشگیری از جرم، شامل

۱- اصل یکصد و پنجاه و ششم: قوه قضاییه قوه‌ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده‌دار وظایف زیر است: ۱- رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعذبات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبه که قانون معین می‌کند. ۲- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و

راهبردهای جامعه‌محوری، راهبرد حل مسئله، راهبرد انعطاف صفر، راهبرد تمرکز بر نقاط و ساعات پر جرم و راهبرد استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در امر پیشگیری مورد بررسی قرار می‌گیرند. در ادامه با روش توصیفی-تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای مبانی پیشگیری انتظامی از جرم بررسی شده که در سه قسمت بررسی قانون نیروی انتظامی، پلیس پیشگیری و مشکل پلیس در بُعد پیشگیری بررسی می‌شود.

۱- اساسی سازی نقش پلیس پیشگیری از جرم

به موجب بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی «اقدام مناسب برای پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین» از وظایف قوه قضاییه است. از آن جایی که پیشگیری از جرم در دو مفهوم عام و خاص به کار می‌رود و درعین حال شامل شیوه‌ها و مصادیق متعدد می‌شود، فهم این که پیشگیری از جرم مذکور در بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی ناظر به کدام یک از تدابیر پیشگیری است، واجد اهمیت است. در خصوص واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به قوه قضاییه بین خبرگان قانون اساسی اختلافاتی وجود داشته است. بنابراین بررسی مشروح مذاکرات قانون اساسی می‌تواند زمینه‌یاد رک بهتر بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم را فراهم کند. در ادامه نخست به دیدگاه خبرگان قانون اساسی در سال ۱۳۵۸ و سپس به دیدگاه شورای بازنگری قانون اساسی در سال ۱۳۶۸ اشاره می‌شود (شاگری، ۱۳۸۲، ۱۰۷).

از دیدگاه خبرگان قانون اساسی در سال ۱۳۵۸ در تدوین قانون اساسی دکتر قائمی در مخالفت با واگذاری وظیفه پیشگیری از جرم به قوه قضاییه بیان می‌دارد «به نظر من در بند پنجم، پیشگیری از وقوع جرم در اختیار سازمان قضایی نمی‌تواند باشد. معتقد هستم که پیشگیری از وقوع جرم در برنامه‌های کوتاه‌مدت از وظیفه دستگاه‌های انتظامی یعنی شهربانی و ژاندارمری است و در برنامه‌های بلندمدت از وظیفه آموزش و پرورش کشور و سازمان مربوط به مسائل ارتباط جمعی است که از طریق سازندگی مردم باید در این زمینه اقدام بکند.» (انصاری، ۱۳۸۰، ۵۵). در مقابل یکی دیگر از خبرگان (دکتر ضیائی) بیان می‌دارد که در مورد پیشگیری جرم که آقای قائمی فرمودند این وظیفه دادگستری است برای بعضی از اماکن چون قدرت حاکم شرع را دارد و در حقیقت ناظر بر جمیع امور است. در هر جایی که احتمال بدهد که این جا ممکن است جرمی واقع بشود وظیفه یک حاکم شرع است به انحاء مختلف بدون متوسل شدن به قوه قهریه از قبیل

آزادی‌های مشروع. ۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین. ۴- کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزای اسلام. ۵- اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

نظامی و انتظامی جلوگیری کند (اداره کل قوانین و مقررات، ۱۳۶۹، ۵۳-۵۲).

در ایران ماده یک^۲ قانون اقدامات تأمینی و تربیتی مصوب ۱۳۳۹، اقدامات تأمینی را عبارت از تدابیری می‌داند که دادگاه برای جلوگیری از تکرار جرم درباره مجرمین خطرناک اتخاذ می‌کند. پس در راستای رعایت اصل قانونی بودن، اعمال تدابیر تأمینی پیش از وقوع جرم مورد پذیرش قرار نگرفته است. رعایت اصل قانونی بودن اقتضاء می‌کند که حتی از اعمال روش‌های اصلاحی و بازپروری در مورد کسانی که دارای حالت خطرناک بوده ولی هنوز جرمی را مرتکب نشده‌اند، خودداری شود. تنها مورد قابل بحث در خصوص اعمال اقدامات تأمینی و تربیتی بدون این که جرمی واقع شده باشد، ضمانت احتیاطی مذکور در ماده «۱۴»^۳ قانون اقدامات تأمینی و تربیتی مصوب ۱۳۳۹ است که البته این مورد بین حقوقدانان اختلافی است ولی ظاهر قانون دلالت بر اعمال آن بدون شرط قبلی وقوع جرم دارد.

از مطالب مذکور به دست می‌آید که پیشگیری از جرم دارای مصادیق متعددی است که خبرگان موافق و مخالف با در نظر گرفتن مصادیقی از آن موافق و یا مخالف واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به قوه قضاییه بوده‌اند. بنابراین می‌توان گفت که اظهارات خبرگان قانون اساسی هر کدام به نوبه خود صحیح است. ولی مسئله این است که در شرایط فعلی که قانون اساسی به صورت مطلق مسئولیت پیشگیری از وقوع جرم را به قوه قضاییه سپرده است آیا باید این مسئولیت را ناظر به تمامی انواع پیشگیری دانست و محدود به ساختار و وظایف قوه قضاییه تلقی کرد؟

در یک دسته‌بندی کلی می‌توان گفت که عده‌ای قائل به گستره اقدامات قوه قضاییه به اقدامات کنشی و پیش از وقوع جرم هستند. در مقابل عده‌ای دیگر قائل به گستره وظایف قوه قضاییه در

۲- ماده ۱: اقدامات تأمینی عبارتند از تدابیری که دادگاه برای جلوگیری از تکرار جرم (جنحه یا جنایت) درباره مجرمین خطرناک اتخاذ می‌کند. مجرمین خطرناک کسانی هستند که سوابق و خصوصیات روحی و اخلاقی آنان و کیفیت ارتکاب و جرم ارتكابی آنان را مظان در ارتکاب جرم در آینده قرار دهد از این که قانوناً مسئول باشند یا غیرمسئول. صدور حکم اقدام تأمینی از طرف دادگاه وقتی جایز است که کسی مرتکب جرم گردیده باشد.

۳- ماده ۱۴: هر گاه شخصی که دیگری را تهدید به ارتکاب جرمی کرده بيم آن رود که واقعاً مرتکب آن جرم گردد یا هر گاه شخصی که محکوم به مجازات جنایی یا جنحه گردیده صریحاً نظرش را بر تکرار جرم اظهار نماید. دادگاه بنا بر تقاضای شخص تهدید شده یا متضرر از جرم می‌تواند از او بخواهد تعهد کند مرتکب جرم نگردد و وجه‌الضمانه متناسب برای این امر بدهد. هر گاه مشارالیه از این تعهد خودداری کرد و وجه‌الضمان مقرر را نپردازد دادگاه می‌تواند دستور توقیف موقت او را صادر نماید و مدت این توقیف بیش از دو ماه نخواهد بود. اگر متعهد ظرف دو سال از تاریخی که وجه‌الضمان سپرده مرتکب جرم گردید وجه‌الضمان به نفع دولت ضبط می‌شود و الا به او یا قائم‌مقام قانونی او مسترد خواهد گشت.

چهارچوب تدابیر کیفری‌اند. حقوقدانان و جرم‌شناسان گروه نخست چون گستره اقدامات قوه قضاییه در مرحله قبل از وقوع جرم را مغایر با اصولی چون اصل تفکیک قوا و رعایت حریم خصوصی افراد و... دانسته‌اند به‌نوعی در مقام چاره‌اندیشی برآمده‌اند و با پیشنهاد واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به رهبری و یا تفسیر مدیریت محور از بند ۵ اصل ۱۵۶ قانون اساسی سعی بر فائق آمدن بر لوازم تفسیر موردنظر خود برآمده‌اند. بنابراین در این باره سه نظر به شرح زیر بین اصحاب حقوق ملاحظه می‌شود:

اولین نظر در زمینه واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به رهبری است. رهبری به‌عنوان عالی‌ترین مقام سیاسی در نظام حقوقی ایران و عالی‌ترین نهاد سیاست‌گذاری و نهادی که قوای سه‌گانه زیر نظر او اعمال می‌شوند، نقش تعیین‌کننده‌ای در جهت‌دهی نظام سیاست جنایی کشور دارد که این نقش را می‌توان در قالب نقش کلان و غیرمستقیم رهبر در سیاست جنایی و نیز عفو و تخفیف مجازات مجرمین بیان کرد (حسینی، ۱۳۸۳، ۱۸۱). عمده‌ترین وظیفه رهبری تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام است که یکی از نمودهای آن را می‌توان در تعیین سیاست‌های کلی نظام در زمینه پیشگیری از بزهکاری دانست.

دکتر کی‌نیا از یک سو با بیان این که «پیشگیری از جرم عمل قضایی نیست» مفهوم پیشگیری را در بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم را پیشگیری غیرکیفری می‌داند و از سوی دیگر با بیان لزوم واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به مقام رهبری، بر لزوم همکاری قوای سه‌گانه در زمینه پیشگیری از جرم اشاره می‌کند و با این بیان بر نقش پیشگیری قضایی نیز اشاره می‌کند. واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به رهبری از ورای سیاست‌گذاری کلان مقام رهبری، با توجه به جایگاه حقوقی سیاست‌های کلان که در مرتبه‌ای پایین‌تر از قانون اساسی و بالاتر از قوانین و مقررات عادی قرار دارند و می‌توانند راهنمای حرکت قوای سه‌گانه و نیروهای دیگر مؤثر در جامعه به سمت اهداف آرمانی و اصول قانون اساسی قرار گیرند (موسی زاده، ۱۳۸۷، ۶۰). در شرایط کنونی که مسئولیت پیشگیری از جرم طبق بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی به قوه قضاییه واگذار شده، با تفسیر موسع قلمرو پیشگیری از جرم در بند مذکور راه برای نقض اصل تفکیک قوا فراهم خواهد کرد (امیراجمند، ۱۳۸۰، ۷۲).

دومین نظر در زمینه واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به قوه قضاییه با رویکرد مدیریتی است. عده دیگر از حقوقدانان و جرم‌شناسان با توجه به اصل تفکیک قوا معتقدند که پیشگیری غیرکیفری از شمول اختیارات قوه قضاییه خارج است و از این رو قوه قضاییه باید به جای اتخاذ تدابیر اجرایی، به

مدیریت پیشگیری از جرم پردازد و رهنمودهای لازم را به نهادهای مجری پیشگیری ارائه نماید. طرفداران این نظر در راستای اثبات ادعای خود مبنی بر غیرکیفری بودن پیشگیری از جرم مذکور در بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی به دو دلیل عمده اشاره می‌کنند. نخست آن که عبارت مندرج در بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم ترجمه دقیقی از عنوان کنگره‌های پنج سالانه‌ای است که توسط سازمان ملل متحد از سال ۱۹۵۵ برگزار می‌شود (Goris, 2001). هدف از برگزاری این کنگره‌ها تشخیص و تدوین استانداردهای بین‌المللی به منظور همکاری نزدیک‌تر دولت‌ها در زمینه پیشگیری از جرم و جهت‌دهی به همکاری‌های مطالعاتی و فنی آن‌ها در این زمینه است (ابراهیمی، ۱۳۸۴، ۳۵۵). دلیل عمده دیگر طرفداران رویکرد مدیریتی آن است که پیشگیری کیفری از جرم در بند چهارم اصل یکصد و پنجاه و ششم با عبارت کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزایی اسلام بیان شده است. در قسمت دوم بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم با عبارت اصلاح مجرمین این نوع پیشگیری مورد توجه قرار گرفته است، لذا در قسمت نخست بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون‌گذار قانون اساسی به دنبال بیان مطلب دیگری غیر از پیشگیری کیفری بوده است. به عبارت دیگر، این قوه باید سیاست‌گذاری نماید و کمیسونی را بدین منظور تشکیل دهد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳، ۷۲۷).

سومین نظر به این موضوع اشاره دارد که واگذاری مسئولیت پیشگیری از جرم به موجب بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی به قوه قضائیه، آگاهانه و هدف‌دار بوده است و در این باره چنین استدلال کرده‌اند که قوه قضائیه تنها نهادی است که با بزهکاری از نزدیک در ارتباط است. پس به راحتی می‌تواند به علل وقوع آن پی برده و برای از بین بردن علل آن، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری و عمل کند. از سوی دیگر قانون اساسی نیز از این قوه به عنوان تنها نهادی که وظیفه پیشگیری از جرم را دارد، نام برده است، پس تولیت این قوه برای پیشگیری از وقوع جرم با قانون اساسی هم مطابقت دارد (زینالی، ۱۳۸۱، ۱۰۸). با این حال این شیوه استدلال نیز بی‌ایراد نیست و مغایر با اصل تفکیک قوا است.

در ایران رویه قضایی به صورت گسترده نسبت به بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی نپرداخته است، عده‌ای از مقامات قضایی بر این نظر هستند که دادستان می‌تواند برای پیشگیری از ایجاد فضای تهمت، توهین و رواج مسائل خلاف اخلاق و در راستای اجرای بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی اقدام به توقیف نشریات نماید (جعفری دولت آبادی، ۱۳۸۹). در مقابل عده‌ای دیگر

بر این باورند که مداخله دادگستری به‌عنوان نهادی سرکوبگر، قبل از وقوع جرم برای پیشگیری از ارتکاب جرم بسیار خطرناک بوده و حقوق و آزادی‌های فردی را در معرض خطر و تجاوزات جدی قرار می‌دهد (زینالی، ۱۳۸۱، ۱۰۸).

برای اظهارنظر در خصوص درستی یا نادرستی دیدگاه موافقان و مخالفان لازم است که تأملی در قانون اقدامات تأمینی مصوب ۱۳۳۹ صورت بگیرد. مطابق ماده ۱ قانون اقدامات تأمینی مصوب ۱۳۳۹، اقدامات تأمینی تدابیری است که دادگاه برای جلوگیری از تکرار جرم درباره مجرمین خطرناک اتخاذ می‌کند و صدور حکم اقدام تأمینی از طرف دادگاه وقتی جایز است که کسی مرتکب جرم گردیده باشد. بنابراین اعمال اقدامات تأمینی قبل از وقوع جرم به‌عنوان یک قاعده کلی مورد پذیرش واقع نشده است و تنها مورد تجویز شده در خصوص اعمال تدابیر تأمینی قبل از وقوع جرم به ضمانت احتیاطی مقرر در ماده ۱۴ قانون اقدامات تأمینی مصوب ۱۳۳۹ بر می‌گردد. دغدغه موافقان هرچند قابل تأمل است، ولی به دلیل فقدان سازوکار قانونی، قابل پذیرش نیست و وظیفه قانون‌گذار است که با مدنظر قراردادن مصالح اجتماعی از یک سو و حفظ حقوق شهروندان از سوی دیگر تدابیری پیش روی مقامات قضایی قرار دهد.

۲- بنیادهای ساختاری پلیس در پیشگیری از جرم

پیشگیری انتظامی مطابق بند ج^۴ ماده یک قانون پیشگیری از جرم مصوب ۱۳۹۴ تعریف شده است. از تعریف فوق مشخص می‌گردد کار پیشگیری انتظامی از جرم فقط مختص به نیروی انتظامی نبوده و ارگان‌های دیگر نیز در این وظیفه نقش دارند و مدیریت و هماهنگی بر پیشگیری انتظامی را می‌بایستی نیروی انتظامی و سایر نهادها انجام دهند (مرتضوی، ۱۳۸۳، ۲۴۷). در ادامه راهبردهای برون سازمانی نیروی انتظامی در امر پیشگیری از جرم و ناامنی به منظور تأمین امنیت انسانی، مورد بررسی اجمالی قرار می‌گیرد. اولین راهبرد، راهبرد جامعه‌محوری است. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران از حدود یک دهه پیش، با تشکیل معاونت اجتماعی توجه خود را به ارتقای جامعه‌محوری در انجام اقدامات خود منعطف نموده است. براساس این راهبرد، نیروهای پلیس به تنهایی نمی‌توانند روند جرم و بی‌نظمی را مهار کرده و کنترل اجتماعی را اعمال کنند؛ آن‌ها برای پیشگیری از جرم و حل مشکلات محلی، نیاز به همکاری و

۴- پیشگیری انتظامی عبارت است از تدابیر و اقدام‌های نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌هایی که به حکم قانون در این زمینه موظف هستند با هدف حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی، ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت بر اماکن عمومی و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های جرم.

کمک گروه‌های اجتماعی و انجمن‌ها، دارند. توفیق در اجرای راهبرد جامعه‌محوری مستلزم حضور مشهود پلیس در جامعه، اطلاع‌رسانی به مردم، عمل به‌عنوان الگو و مربی، حمایت از یزه دیدگان و کمک به شکل‌گیری و ارتقای مشارکت‌های پیشگیری از جرم توسط پلیس است.

دومین راهبرد، راهبرد حل مسئله است. راهبرد حل مسئله در پیشگیری از جرم می‌تواند به‌عنوان یک رویکرد سیستمی به پیشگیری از جرم تعریف شود که شامل شناسایی و تحلیل جرم بالفعل یا بالقوه گردیده و منجر به اجرای تدابیری به منظور کاهش یا پیشگیری از جرم شود. اعمال رویکرد حل مسئله در مورد یک جرم نخست با شناسایی جرم بالقوه یا بالفعل آغاز می‌شود. این شناسایی براساس گردآوری اطلاعات مختلف در مورد آمار جرم، اطلاعات وقایع‌نگاری و جزئیات ارائه شده توسط نهادهای ذی‌ربط محلی، ادارات و اعضای جامعه صورت می‌گیرد. سپس این اطلاعات برای درک بهتر مسائل مرتبط با جرم و شناسایی راهبردهای مناسب مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. پس از اجرای این راهبردها که همچنین شامل یک مرحله نظارت می‌شود، یک ارزیابی برای تصمیم‌گیری در مورد میزان تأثیر راهبردهای اجرا شده بر جرم و تعدیل راهبردها مورد نیاز است. حل مسئله محدود به مسائل محلی و پروژه‌های کوچک نمی‌شود. انواع خاصی از جرم (به‌عنوان مثال شکستن حرز و ورود به منزل یا سرقت وسایل نقلیه) و گروه‌های خاص (مانند قربانیان خشونت‌های خانوادگی) می‌توانند با استفاده از رویکرد حل مسئله مورد هدف قرار گیرند.

سومین راهبرد، راهبرد انعطاف صفر است. این راهبرد نیز توسط نیرو انتظامی در پیشگیری از جرائم بانندی و شرارت‌های محله‌ای و همچنین مزاحمت‌های ناموسی مورد استفاده قرار می‌گیرد. طرح ارتقای امنیت اجتماعی از آثار استفاده از این راهبرد در خصوص گروه خاصی از بزهکاران است. نظریه انعطاف صفر از نظریه پنجره‌های شکسته نشئت گرفته است. پیروان این نظریه معتقد بودند که از آن جا که مماشات و تحمل جرائم خرد یا بزهکاری گروه خاصی از افراد مانند اطفال و نوجوانان یا برخی جرائم مانند حمل غیرقانونی سلاح گرم، زمینه را برای وقوع جرائم جدی‌تر در آتیه فراهم می‌کند، علی‌هذا باید با جرائم و بزهکاران مذکور با شدت عمل برخورد کرد تا از گسترش دامنه بزهکاری جلوگیری شود. آنان خواستار تفویض اختیارات کامل سرکوبی شدید بزهکاری اطفال و متکدیان و افراد بی‌سرپناه به پلیس هستند (وایت و هینس، ۱۳۸۶، ۸۴).

چهارمین راهبرد، راهبرد تمرکز بر نقاط و ساعات پر جرم است. براساس این راهبرد تمرکز اقدامات پلیس بر زمان‌ها و مکان‌های پر جرم مؤثرتر از توزیع توان پلیس در تمام نقاط و تمام زمان‌ها است. مطالعات متعددی که در کشورهای مختلف در این خصوص انجام شده، اثربخشی اقدامات پیشگیرانه پلیس در این مناطق را نشان می‌دهد. با این که مستندات عملی اندکی در پشتیبانی از مؤثر بودن افزایش نیروی پلیس در صحنه وجود دارد، اما دلایل علمی قوی و هماهنگ برای پشتیبانی از راهبرد تقویت گشت‌های پلیس در مکان‌ها و زمان‌های جرم خیز، وجود دارد. گشت زنی در مناطق کم جرم احتمال بهبود امنیت را به دنبال ندارد، اما گشت زنی بیشتر در مناطق جرم خیز می‌تواند مؤثر باشد (Goris, 2001).

پنجمین راهبرد، راهبرد استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در امر پیشگیری است. در حال حاضر نیروی انتظامی رشد بسیار شتابانی در استفاده از فناوری‌های نوین در انجام مأموریت پیشگیری از جرم دارد. امروزه، پلیس فناوری بیشتر با مشهودترین عناصر خود شناخته شده است. این عناصر شامل موارد زیر است: به روزآوری اطلاعات رایانه‌ای در مورد جرم، تحلیل جرم و تهیه نقش پیشرفت جرم به‌عنوان مبنایی برای نشست‌های راهبردی تعاملی که مدیران را در مورد راهبردها و راه‌حل‌های خاص جرم در مناطق تحت مدیریت شان پاسخگو نگه می‌دارد؛ اما فناوری، محصول بسیار پیچیده‌ای از تحولات مدیریتی و ترتیبات سازمانی شامل فشرده‌سازی سازمان، تمرکززدایی، اختیارات بیشتر برای کارکنان، صلاح‌دید و خودمختاری، پاسخگویی مدیریتی محلی و افزایش مسئله محوری است. به نظر ژان برودر و براساس تجارب نیویورک، فناوری پلیسی نمی‌تواند موجود کاملاً قابل حیاتی باشد در صورتی که فعالیت‌های اجرایی، مدیریتی و عملیاتی فوق قبل از آن وجود نداشته باشد.

۳- جلوه‌های تعاملی پلیس با بنیادهای مبتنی بر پیشگیری از جرم

وظیفه پیشگیری از جرم در اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی ایران مشخص شده است. از سوی دیگر به نظر می‌رسد، بایستی قانون‌گذار، به خصوص نقش و جایگاه پلیس در امر پیشگیری از وقوع جرم را به رسالتی هدفمند و قانونمند اصلاح نماید (السان، ۱۳۸۷، ۸۷). وفق شق (د) از بند هشتم ماده ۴ قانون نیروی انتظامی مصوب ۱۳۶۹، امر پیشگیری از وقوع جرائم بر عهده کارکنان نیروی انتظامی گذاشته شده است. البته برخی از حقوقدانان معتقدند که پیشگیری از جرم با وظایف مندرج در ماده ۱۵ قانون آئین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۷۸ و تعریفی که از ضابطان در این ماده آمده است، قابل جمع نیست. تعریف ضابطان و وظایف آنان طبق ماده ۱۵ قانون یاد شده، به پس از وقوع جرم اختصاص دارد. براساس بند

هشتم از ماده ۴، انجام وظایفی که برای پلیس به عنوان ضابط قضایی بر آن‌ها تصریح شده است، عبارت هستند از: مبارزه با مواد مخدر؛ مبارزه با قاچاق کالا؛ مبارزه با منکرات و فساد؛ کشف جرم؛ حفظ آثار جرم؛ بازرسی و تحقیق؛ دستگیری متهمان و مجرمان و جلوگیری از فرار و اختفای آنان و ابلاغ احکام قضایی و مهم‌تر از همه، پیشگیری از وقوع جرائم.

با توجه به اهم اقدام‌هایی که پلیس به عنوان ضابط قوه قضاییه موظف به انجام آن است، طی سال‌های اخیر پلیس‌های تخصصی در نیروی انتظامی شکل گرفته‌اند که پلیس مبارزه با مواد مخدر، پلیس آگاهی، پلیس اطلاعات و امنیت عمومی و پلیس مرزبانی از جمله آن‌ها هستند (هاستینگس، ۱۳۸۷، ۶۵). علاوه بر این و مهم‌تر از همه، تشکیل پلیس پیشگیری است که با تحت اختیار گرفتن فعالیت کلاتری‌ها و پاسگاه‌ها، در عمل نیروی انتظامی را به سمت آن بخش از اقدام‌های انتظامی هدایت می‌کند که ناظر بر اقدام‌های پیش از وقوع جرم است. بدیهی است این رده تخصصی به عنوان ضابط قضایی، در عمل قوه قضاییه را در اجرای قانون و اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی یاری خواهد داد و می‌تواند سیاست‌های آن قوه را در مقام پیشگیری از جرم به مرحله اجرا درآورد و یا زمینه‌های بروز آن را فراهم کند (حسینی، ۱۳۸۳، ۱۸۱).

با نگاهی به شرح وظایف پلیس پیشگیری می‌توان زمینه‌های تحقق اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی را در وظایف این رده تخصصی از پلیس مشاهده نمود. کلاتری‌ها و پاسگاه‌ها از مهم‌ترین حساس‌ترین واحدهای نیروی انتظامی محسوب می‌شوند که در ارتباط شبانه‌روزی با مردم هستند و مهم‌ترین مأموریت آن‌ها نیز ایجاد نظم و امنیت و پیشگیری از وقوع جرائم است که زیر نظر پلیس پیشگیری، زمینه‌های کاهش جرم را فراهم خواهند آورد (جوانمرد و همکاران، ۱۳۹۴، ۶۸).

اما با وجود ساختار جدید و نهادینه کردن موضوع پیشگیری در ساختار و سازمان نیروی انتظامی، باز هم مشکل‌ها و مسائلی را می‌توان از جمله چالش‌های درون‌سازمانی به منظور اجرای تدابیر پیشگیرانه بر شمرد. از جمله می‌توان به فرهنگ درون‌سازمانی نیروی انتظامی اشاره کرد که بیشتر به کشف و پی‌جویی جرائم متمایل است تا پیشگیری از آن‌ها. این موضوع نیز از فرهنگ و اخلاق حرفه‌ای قدیمی نیروی انتظامی ناشی می‌شود. در طرح‌های پیشگیرانه موردنظر نیروی انتظامی، بیشتر به گشت‌های منظم پلیسی و بلوک‌بندی حوزه استحضاطی توجه شده است. درحالی‌که پیشگیری از جرم، دارای چنان وسعت و گستردگی است که راهکارهای آن رو به افزایش هستند و با توجه به فناوری‌های روز، فرهنگ مردم،

سطح اقتصادی جامعه و... متفاوت می‌شوند (احمدی، ۱۳۸۸، ۱۴۴).

پیشگیری از جرم نیازمند ارائه آموزش‌های صحیح و وجود کارشناسان و متخصصان این امر در نیروی انتظامی است. از نظر آموزشی، پیشگیری از جرم تاکنون مورد توجه متصدیان آموزش نبوده است و شاید اندک زمانی باشد که آموزش‌های مرتبط با پیشگیری مورد توجه مراکز آموزشی نیروی انتظامی قرار گرفته است (نیازپور، ۱۳۸۳، ۱۹۱). از نظر وجود متخصص نیز، نیروی انتظامی از حداقل کارشناسان و متخصصان پیشگیری از جرم برخوردار است. اگرچه مقامات پلیس با طراحی پلیس پیشگیری انتظامی درصدد افزایش فرهنگ و اخلاق حرفه‌ای پیشگیری از جرم بوده‌اند اما هنوز از لحاظ عملی، طرح‌ها و عملیات پیشگیری محور، در سطح کلان و به‌عنوان طرحی مستقل، انجام شده‌اند (کشفی، ۱۳۸۷، ۶۱).

در زمینه پلیس پیشگیری با دو مشکل در کشورمان روبرو هستیم؛ مشکل اول، نامأنوس بودن مداخله در امر پیشگیری از جرم برای مأموران پلیس است. مشکل دوم نیز دشواری پذیرش پلیس پیشگیری در سطح سازمان‌های دولتی و نهادهای مدنی است که هر دو ریشه‌های تاریخی دارند؛ زیرا از ابتدا، جداسازی و تمایز بین پلیس اداری (مسئول برقراری نظم، امنیت و پیشگیری از وقوع جرم) و پلیس قضایی (ضابط قوه قضاییه) در جامعه ما نمود عینی پیدا نکرده است. ما همواره سازمان پلیس را به‌عنوان ضابط قوه قضاییه و زیر نظر مجموعه‌ای از دستگاه و نظام عدالت کیفری دیده‌ایم، بنابراین، در برابر ایفای نقش دوم پلیس (پلیس اداری و پیشگیری) مقاومت می‌شود (محمدنسل، ۱۳۸۶، ۲۴).

نتیجه

به موجب بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی «اقدام مناسب برای پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین» از وظایف قوه قضاییه است. ممکن است اظهار شود که در بند اول اصل سوم قانون اساسی پیشگیری از فساد و تباهی بر عهده دولت در مفهوم اعم خود است و بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم تخصیصی بر بند اول اصل سوم قانون اساسی است. فلذا پیشگیری از جرائم بر عهده قوه قضاییه بوده و پیشگیری از سایر تباهی‌ها و فسادها بر عهده قوای سه‌گانه است. در پاسخ باید گفت که بند پنجم اصل یکصد و پنجاه و ششم تنها مواردی از پیشگیری را به قوه قضاییه تخصیص داده که اعمال آن‌ها مغایرتی با اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی (تفکیک قوا) ندارد.

پلیس به‌عنوان مهم‌ترین ابزار دولت‌ها برای پیشگیری از جرم باید ملاحظات پیشگیرانه را همراه با رعایت موازین حقوق بشری مدنظر قرار دهد، زیرا این نهاد آن جا که به دنبال آموزش ارزش‌ها و

هنجارهای اساسی جوامع به شهروندان است، باید بیش از هر نهاد دیگری آن را رعایت کند. ایجاد کمیته‌های مشورتی شهروندان در ادارات پلیس یا کلاتری‌ها در سطح شهر یا محله، با مشارکت نمایندگان تشکل‌های مردمی و گروه‌های علاقه‌مند به حل و فصل مسائل ناشی از بزهکاری از جمله مهار بزهکاری و پیشگیری متناسب با محل پلیس را در امر پیشگیری و پایش بزهکاری در تعامل با نهادهای جامعه و خانواده یاری خواهند داد. جذب و ترغیب نهادهای دولتی و غیردولتی، آموزش مناسب و به‌روز نکات ضروری در زمینه پیشگیری و پیگیری و استمرار این برنامه‌ها و بررسی مداوم نتایج به‌دست آمده و به‌طور کلی، رفع هرگونه نقص، ایراد و کمبود در این نهادها، راه را برای داشتن جامعه‌ای سالم‌تر در پرتو تعامل مناسب و مفید پلیس و این نهادها باز خواهد کرد. میزان و نحوه مشارکت نهادهای مدنی و افراد جامعه با دستگاه عدالت کیفری و برعکس، ارتباط تنگاتنگی با فرهنگ و نظام سیاسی حاکم بر آن جامعه دارد. پلیس، به‌عنوان یکی از نهادهای دستگاه عدالت کیفری، از این امر مستثنی نیست و کنکاش در مفهوم مشارکت و مقایسه آن با آنچه در عمل از سوی پلیس اتفاق می‌افتد، عدم شکل‌گیری و عدم جایگاه‌سازی مشارکت واقعی را در برنامه‌های پلیس نشان می‌دهد.

نتایج نشان داد پلیس با نهادهای مرتبط با پیشگیری از جرم تعامل دارد و نقش تعامل پلیس با نهادهای دولتی و غیردولتی و تأثیر آن در اجرای پیشگیری انتظامی از جرم مؤثر است. همچنین، نقش یک شورا برای هماهنگی پلیس با نهادهای دولتی و غیردولتی ضروری است و این شورا اجرای پیشگیری انتظامی از جرم را تسهیل می‌نماید. در این راستا گستره جرائم مشهود، میزان اختیارات پلیس در این جرائم، تفتیش و بازرسی علمی و بررسی صحنه جرم باید مورد توجه قرار گیرد؛ از این گذشته، مراعات ملاحظات حقوق بشری نیز در این تعامل از دغدغه‌های عمده به‌شمار می‌رود.

یکی دیگر از موضوعات مرتبط با تعامل نیروی انتظامی با نهادهای دیگر عدم تفکیک پلیس قضایی از اداری بوده که می‌تواند بر حوزه پیشگیری از وقوع جرم نیز اثر گذار باشد. نقش پلیس در اجرای مجازات و تحقق کارکرد پیشگیرانه آن، رویکرد قانون‌گذار در قانون نیروی انتظامی مصوب ۱۳۶۹، تلقی پیشگیری از وقوع جرم به‌عنوان یکی از وظایف ضابطان و ارتباط آن با اقدامات پلیس پیشگیری، مفاهیم زبانی در حوزه پیشگیری، نحوه نظارت بر مجرمان سابقه‌دار، سجل کیفری و مباحث مربوط به مدیریت پیشگیری از وقوع جرم از موضوعات دیگری است که در این راستا مورد توجه قرار می‌گیرد.

در زمینه حمایت از سازمان‌ها و نهادهای مردمی در پیشگیری از جرم، می‌توان از روش‌هایی مانند؛

تشویق افرادی که طرح‌های نوینی برای واپایش بزهکاری در محل سکونت یا کار خویش ارائه می‌دهند، استفاده کرد. باید توجه داشت که بسیاری از مردم بدون هیچ‌گونه چشم‌داشتی علاقه‌مند به همکاری و تعامل با پلیس هستند و پلیس باید قدر این همکاران را بداند. پیشنهاد می‌شود به طور مداوم (ماهانه یا فصلی یا سالانه) جلسات درون‌سازمانی با دعوت از رؤسای کلانتری‌ها تشکیل و راهکارهای برقراری تعامل برون‌سازمانی با سایر سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. در ادامه می‌توان جلسات سالانه‌ای را برای بررسی روند (افزایشی یا کاهش) پیشگیری از جرم برگزار کرد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

فارسی

- ابراهیمی، شهرام، ۱۳۸۴، کنگره‌های پنج‌ساله پیشگیری از جرم و عدالت کیفری دستاوردها و دورنماها، ترجمه شهرام ابراهیمی، **مجله حقوقی دادگستری**، شماره ۵۳ و ۵۲.
- احمدی، محمدحسین، ۱۳۸۸، توانمندی زنان پلیس در پیشگیری از جرائم با رویکرد کودکان و زنان، **همایش پیشگیری از جرم**، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا.
- اداره کل قوانین و مقررات، ۱۳۶۹، **صورت مشروح مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران**، جلد اول، چاپ اول، تهران، انتشارات اداره تبلیغات مجلس شورای اسلامی.
- السان، مصطفی، ۱۳۸۷، رویکرد چند نهادی به پیشگیری از جرم در بلایای طبیعی، **دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری**.
- امیرارجمند، اردشیر، ۱۳۸۰، **مجموعه اسناد بین‌المللی حقوق بشر**، جلد اول، چاپ اول، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- انصاری، ولی اله، ۱۳۸۰، **حقوق تحقیقات جنایی (مطالعات تطبیقی)**، چاپ اول، تهران، انتشارات سمت.

- حسینی، سیدمحمد، ۱۳۸۳، **سیاست جنایی در اسلام و جمهوری اسلامی ایران**، چاپ اول، تهران، انتشارات سمت.
- جعفری دولت آبادی، عباس، ۱۳۸۹، **جوایه دادستان به سرمقاله روزنامه ایران، روزنامه ایران**.
- جوانمرد، محمد و همکاران، ۱۳۹۴، **خانواده و پیشگیری انتظامی از جرم، فصلنامه دانش انتظامی پلیس پایتخت**، شماره ۴.
- زینالی، امیرحمزه، ۱۳۸۱، **پیشگیری از بزهکاری و مدیریت آن در پرتو قوانین و مقررات جاری ایران، فصلنامه رفاه اجتماعی**، شماره ۶.
- شاکری، ابوالحسن، ۱۳۸۲، **قوه قضاییه و پیشگیری از وقوع جرم، مجموعه مقالات پیشگیری از وقوع جرم، مازندران**.
- طاهایی نژاد، علیرضا، ۱۳۸۱، **پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمان، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی**، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی.
- قاسمی، ناصر، ۱۳۷۴، **اقدامات تأمینی و تربیتی در حقوق کیفری ایران**، چاپ اول، تهران، انتشارات میزان.
- کشفی، سیدسعید، ۱۳۸۷، **نقش پلیس در دادرسی کودکان و نوجوانان، فصلنامه دانش انتظامی**، شماره ۱.
- محمدنسل، غلامرضا، ۱۳۸۶، **نقد و بررسی لایحه پیشگیری از جرم، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم**، شماره ۳.
- مرتضوی، سعید، ۱۳۸۳، **جرائم مطبوعاتی**، چاپ دوم، تهران، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل.
- موسی زاده، ابراهیم، ۱۳۸۷، **تأملی در مفهوم، ماهیت و جایگاه حقوقی سیاست‌های کلی نظام، فصلنامه فقه و حقوق**، شماره ۱۷.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین، ۱۳۸۳، **مباحثی در علوم جنایی**، تقریرات جرم‌شناسی مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد، به کوشش شهرام ابراهیمی.
- نجفی توانا، علی، ۱۳۹۳، **جرم‌شناسی**، چاپ هفدهم، تهران، انتشارات آموزش و سنجش.
- نیازپور، امیرحسین، ۱۳۸۳، **پیشگیری از بزهکاری در قانون اساسی و لایحه قانون پیشگیری از وقوع جرم، مجله حقوقی دادگستری**، شماره ۴۵.
- وایت، راب و هینس، فیونا، ۱۳۸۶، **درآمدی بر جرم و جرم‌شناسی**، ترجمه میرروح‌الله صدیق، چاپ

دوم، تهران، انتشارات داد گستر.

- هاستینگس، رس، ۱۳۸۷، دورنمای پیشگیری از بزهکاری، مسائل و چالش‌ها، ترجمه شهرام ابراهیمی،

فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، شماره ۷.

لاتین

- Goris, P, 2001, Community Crime Prevention and the Partnership Approach: A Safe Community for Everyone?, European Journal on Criminal Policy and Research.

قوانین

- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

- قانون اقدامات تأمینی و تربیتی مصوب ۱۳۳۹

- قانون نیروی انتظامی مصوب ۱۳۶۹

Feasibility of Referring to Adjustment Theory in Iranian Law as a Solution in Contractual Excuse - **Roshan Ali Shekari, Sayyed Mostafa Milani**

Criminal Protection of the Rights of Future Generations in International Documents - **Adel Sarikhani, Mostafa Karami Pour**

Analysis of the Right of the People to Control the Government from the Point of View of Ali (PBUH) by Looking at the Constitution of the Islamic Republic of Iran - **Ebrahim Musazadeh, Mohammad Salehi**

Reflections on the Legislation of Oath (Qassameh) According to the Science of Criminalistics - **Mohammad Ali Hajidehabadi, Ruhollah Shamshiri**

Rereading Interactions (Some Religious Groups and Actors in the International System) the Field of Terrorism as a Means of Achieving National Interests with an Emphasis on Legal Responsibilities in Islamic Countries - **Sayyed Mohammadreza Mousavifard, Hamidreza Norozian, Arefeh Kordi Nasab, Nafiseh Tosi, Ayda GHasem Zadeh**

The Principle of Prohibition of Repatriation of Refugees from the Perspective of Human Rights Documents with Emphasis on Environmental Refugees - **Mahnaz Khorsandi, Asgar Jalalian**

Dangers of Prioritizing Financial Issues in Legal Professions - **Mohammad Setayesh Pur, Maryam Faraji Tark**

The Rulings and Effects of Permission in the Legal System of Iran and France - **Hasan Najjarha**

Comparison of the Actus Reus of the Crime of Computer Fraud with Traditional - **Ali Paidarfard, Javad Naderi ooj Boghzi, Ahmadreza Emtehani**

Theoretical Foundations of Military Weapons Equipment Control with an Emphasis on Contradictory Stands of UN and WTO on Conventional Military Weapons Trade - **Pouria Ebrahimzadeh, Somayeh Rahmanian**

Child and Childhood from the Perspective of Philosophy and Literature - **Maryam SHA'ban**

Validity of Sealed Order in Civil and Criminal Cases - **Amir Mohammadi, Mohammadmahdi Heydari, Soheyla Moradi GHaleh**

The Status of the Kosovo Specialist Branches in Global Criminal Justice System - **Mostafa Fazaeli, Arash Maleki**

Criminalization of Informing the Contrary in Iranian Law - **Saeed Asadzadeh, Fatemeh Ahadi, Mojtaba Kanjori**

The Actions of Foreign Companies Regarding Iraq's Use of Chemical Weapons in Holy Defense from the Perspective of International Responsibility Rights - **Mohammad Setayesh Pur, Parnian Shafae**

Sociological and Criminological Review of the Phenomenon of Prostitution in the International System and Iran with Emphasis on the Teachings of Islamic Criminology - **Sayyed Mohammadreza Mousavifard, Asad Akhzari Fard, Ali Mardan Ahmadi**

The Police's Interaction with the Crime Prevention Institutions - **Mina Momeni, Sayyed Mahdi Ahmadi Musavi**

Immigrant Children's Rights in National and International Documents - **Reza Khaje Nooredini, Sayede Parisa Mirabi**

The Real Competency of Criminal Laws from the Perspective of Islamic Law - **Mostafa Karami Pour, Mona Rajabzade Baghi**

Exploring the Shift from Physical to Cybercrime at the Onset of the COVID-19 Pandemic with an Approach to Routine Activity Theory - **Maryam Kamaei**

The Position of British Security Officers in the Detection of Crimes - **Zahra Vahabi, Arash Razmi**

The Independence of Judges in the Legal System of the Islamic Republic of Iran in the Light of the Teachings of Islam - **Mohammad Setayesh Pur, Fatemeh Zahra Aslan**

Legal Conditions and Legal and Criminal Dimensions of Intellectual Property in the Legal System of the Islamic Republic of Iran - **Somayeh Zilabi, Sadeh Fetili, Ebrahim Moghaddam**

Feasibility Study of the Realization of the Idea of Criminalization (Crime of Civil Liability of Managers) from Theory to Practice Based on the Approaches of the Model of Criminal Responsibility Model of the Law of Strategic Action to Cancel of Sanctions - **Sayyed Mohammadreza Mousavifard, Hamidreza Norozian, Nafiseh Dharovieh, Mohammad Rasol Ansari Nia, Neda Haghghi Jurisprudential-Legal Evaluation of the Real Multiplicity in the Hodood, Retaliation and Diat - Ali Mohammadi Jurkoye, Ahmadreza Emtehani, Javad Naderi ooj Boghzi**

The Position and Role of the People in the Establishment and Continuation of Ummat and Imamat System In the Light of Martyr Beheshti's Opinions - **Mohammad Sadeq Darivand**

Mediation, Participatory Justice System, Third Generation Criminal Justice System and the Rights of Parties the Lawsuit - **Sadeh Fetili, Mohammad Fetili, Ebrahim Moghaddam**